

Avaluació de riscos

Què és?

Un procés que permet identificar tots els riscos associats a un lloc de treball, amb la finalitat d'eliminar-los o, si no es pot, de disminuir-los al màxim.

Com es fa?

L'avaluació de riscos ha de ser feta per personal tècnic, però els delegats de prevenció tenen el dret d'estar informats

i informades de quan es realitza i d'acompanyar els tècnics en el seu treball de camp, o sigui mentre inspeccionen els llocs de treball o mentre recullen la informació dels i les treballadores.

Per fer una avaluació de riscos correcta

Cal seguir les següents passes:

Identificació dels diferents riscos associats a cada un dels llocs de treball que existeixen, en funció de les condicions de treball i considerant:

- Les condicions de seguretat, o sigui les condicions estructurals de l'edifici i de les seves instal·lacions.
- El medi ambient físic (temperatura, soroll, il·luminació, ventilació, radiacions..), químic (substàncies químiques perilloses) o biològic (perill de contaminació microbiana).
- Les condicions ergonòmiques, o sigui la necessitat d'adaptar els mètodes, els equips i les condicions de treball a l'anatomia, la fisiologia i la psicologia de la persona.
- Les condicions psicosocials relacionades amb la càrrega de treball psíquica i els aspectes relacionats amb l'organització del treball (model de direcció, periodicitat de reunions, model de funcionament..).

Localització dels riscos

- en l'espai (font, medi...),
- en el temps (quan s'origina i com, quan es presenta...)
- sobre les persones (a qui afecta, quant de temps, on, etc...)

Avaluar i prioritzar els riscos identificats i que no s'hagin pogut evitar.

Per fer-ho hi ha diverses metodologies. Es consideraran factors com poden ser el temps d'exposició, efectes sobre la salut, nombre de persones afectades...

Establir les mesures de prevenció

L'objectiu inicial de qualsevol mesura de prevenció és, en primer lloc, d'eliminar el risc, en segon minimitzar el seu efecte i en tercer lloc, controlar-lo. Depèn del tipus de risc i la viabilitat de la seva realització (tècnica, econòmica, organitzativa).

Les mesures de prevenció són de dos tipus:

Mesures col·lectives

- Actuar sobre el focus del risc: l'objectiu és impedir que el risc s'estengui (eliminar o substituir-lo, aïllar-lo, modificar

el procés de treball, efectuar manteniment preventiu, etc...).

- Actuar sobre el medi de propagació: (neteja, ventilació, organització...)

Mesures individuals

- Evitar l'exposició directa del risc sobre les persones.
- Informar i formar el personal, disminuir el temps d'exposició, reconeixements mèdics específics als riscos detectats, equips de protecció individuals (mascaretes, ulleres...).

Un cop elaborades les mesures de prevenció, el Servei de Prevenció ha de fer un informe on es reculli l'actuació efectuada, els riscos detectats, les mesures preventives proposades, la prioritat que s'assigna a cada una i quin organisme té la responsabilitat de la seva aplicació (el centre, la inspecció, la direcció dels SSTT...).

Aquest informe s'envia a la direcció del centre que té l'obligació de posar-lo en coneixement dels i les treballadores del centre. És convenient que aquests informes es retornin al centre per part dels i les tècniques de prevenció mitjançant una reunió on es pugui parlar de les mesures preventives proposades, de si s'hi està o no d'acord i proposar-ne d'altres i de com aplicar-les.

Els delegats i delegades de prevenció han de poder disposar puntualment dels informes de les avaluacions de riscos fetes pel Departament.

Avaluacions psicosocials

Objectius de l'avaluació de factors psicosocials

- Detectar les situacions de risc psicosocial.
- Establir estratègies d'intervenció adequades per tal de millorar les condicions psicosocials.
- Afavorir la salut física, psíquica i social i el desenvolupament del treball.

El Departament utilitza la metodologia de l'INSHT (NTP 443) per fer les avaluacions. Ara bé, n'hi ha d'altres com l'Istas 21 (PSQ CAT21 COPSOQ que es pot trobar en la web del Departament de Treball al *Manual per a la identificació i avaluació de riscos laborals*) que es fa servir a gairebé tots els departaments de la Generalitat i que actualment està en fase de prova pilot per aplicar-la al Departament d'Educació.

Definicions

Avaluació de riscos

Procés dirigit a realitzar un pronòstic sobre la magnitud d'aquells riscos que no hagin pogut evitar-se, i a obtenir la informació necessària perquè l'empresari estigui en condicions de prendre una decisió apropiada sobre la necessitat d'adoptar mesures preventives i, si es el cas, sobre el tipus de mesures a adoptar.

Factors psicosocials

Condicions presents en una situació laboral i que estan directament relacionades amb l'organització, el contingut de la feina i la realització de la tasca, i que tenen capacitat per afectar tant el desenvolupament del treball com a la salut (física, psíquica i/o social) del/de la treballador/a.

Fases de l'avaluació

1. Recull d'informació del centre i la seva situació.
2. Entrevista amb l'equip directiu.
3. Administració d'enquestes a tot el personal del centre.

4. Entrevistes individuals.

5. Anàlisi de la informació.

6. Elaboració de l'informe.

7. Planificació de l'activitat preventiva: estratègies d'intervenció.

Actuació del Departament en la detecció i prevenció dels riscos psicosocials

- Realitza avaluacions psicosocials generalment a demanda, excepte quan ho fa per a col·lectius. Quan fa la devolució d'aquestes avaluacions, ho fa amb massa temps de retard.
- Realitza alguna avaluació del lloc de treball de persones afectades (quan el cas és prou greu).

- Proposa mesures correctores (cursos, gestió de l'organització de centres, ...) que són totalment insuficients. Fan èmfasi només en les actuacions sobre les persones i gairebé mai sobre les condicions de treball.

- Oferta de cursos en formació de zona sobre gestió de conflictes, de l'estrès, de les emocions...)

...I aquí s'acaba...

Problemes de l'actuació del departament en la detecció i prevenció dels riscos psicosocials

- Les avaluacions haurien de ser preventives a tots els centres i fer-les abans que es produeixin els problemes.
- S'hauria d'informar correctament els claustres sobre què és i com es realitza l'avaluació de riscos psicosocials, abans de fer-la.
- S'hauria de fer el retorn molt més ràpidament i quan els afectats no tinguessin altres obligacions (avaluacions, reunions...).
- S'hauria de fer el seguiment de les mesures correctores proposades i avaluar els seus resultats.

Un dels possibles riscos psicosocials és l'assetjament psicològic. Hi ha un procediment en l'àmbit de la Generalitat de Catalunya per investigar-ne els possibles casos i posar-hi mesures preventives. Aquest procediment es pot trobar a la web del Departament de Governació i Administracions Públiques: *Inici > Àmbits d'actuació > Funció pública > Polítiques socials, prevenció i medi ambient > Prevenció i salut laboral > Assetjament psicològic en l'àmbit laboral.*

Avaluacions de seguretat

La seguretat en el treball és la disciplina que té com a objectiu principal la prevenció dels accidents laborals en què es produeix un contacte directe entre l'agent material, sigui un equip de treball, un producte, una substància o bé una energia, i el treballador, amb unes conseqüències habitualment, però no exclusivament, traumàtiques (cremades, ferides, contusions, fractures, amputacions, etc.).

Per ajudar a la identificació dels factors de risc, es fa una relació de possibles deficiències i factors de risc que respon a les agrupacions dels diversos agents materials presents als llocs de treball:

- Locals de treball (parets, terra, sostres, vies de comunicació).
- Equips de treball (màquines, eines, aparells).
- Energies i instal·lacions (electricitat, gas, aire comprimit, etc.).
- Productes i substàncies (matèries primeres, productes químics, etc.).

Una vegada s'han classificat els riscos en evitables o no, es passa a l'avaluació (valoració) dels riscos que no s'han pogut evitar per quantificar-ne la gravetat (magnitud). De sistemes per quantificar la gravetat dels riscos de seguretat

n'hi ha diversos. La seva adequació depèn de la qualificació de qui els aplica i de la manera en què es fa.

Actuació del departament en la detecció i prevenció dels riscos de seguretat

Ha fet les avaluacions inicials de riscos de la majoria de centres educatius, però no n'ha fet el seguiment. Per tant, actualment, a la majoria de centres s'han produït canvis importants en la seva estructura, el seu funcionament o la seva activitat, i tot sovint no s'ha fet la revisió de l'avaluació.

D'altra banda, els informes de les avaluacions que es remetien a les direccions dels centres, no sempre són donats a conèixer als treballadors i treballadores que, per tant, ignoren els riscos a què poden estar sotmesos en el seu lloc de treball, les mesures de prevenció proposades per evitar-los i qui ha de portar-les a terme.

Avaluacions ergonòmiques

Tot i que, actualment, no hi ha una definició teòrica oficial d'ergonomia, sí que hi ha una tendència a recollir uns quants aspectes comuns, que permeten de definir-la com

«Una activitat o un camp de caràcter multidisciplinari que s'encarrega d'adequar els sistemes de treball a les característiques, les limitacions i les necessitats dels seus usuaris amb l'objectiu d'optimitzar-ne l'eficàcia tot minvant l'esforç destinat a aconseguir-ho, i també amb l'objectiu de millorar la seva seguretat, salut i qualitat de vida laboral».

A la pràctica, l'ergonomia és una disciplina o un camp destinat a:

- Millorar el nivell de seguretat en el lloc de treball, i també la salut física i mental dels treballadors i treballadores.
- Promocionar i incrementar l'eficiència, el benestar i el confort dels i les treballadores i, a la vegada, minimitzar els riscos per a la seva seguretat i salut.

Riscos que cal valorar

- Risc per adopció de postures forçades i d'execució de moviments repetitius.
- Risc per aixecament o transport de càrregues.
- Risc per adopció de postures forçades i d'esforç muscular mantingut.
- Risc d'exposició a vibracions.
- Risc per disconfort ambiental, lumínic i sonor.

El Departament, mitjançant el Servei de Prevenció, ha fet algunes avaluacions ergonòmiques de llocs de treball (educadores de llars d'infants, professors/es de 2n cicle d'ESO...) i s'han proposat mesures preventives, algunes de les qual s'han aplicat, mentre que n'hi ha d'altres que no se sap.

També ha fet avaluacions termohigromètriques a demanda de centres que pateixen temperatures molt altes els mesos de maig, juny i setembre, però que no han servit per aplicar mesures que evitin la calor, malgrat que el recull de temperatures d'aquests centres és superior al que diu el RD 486/1997 Article 7 sobre condicions ambientals: *“En los locales de trabajo cerrados deberán cumplirse, en particular, las siguientes condiciones: La temperatura de los locales donde se realicen trabajos sedentarios propios de oficinas o similares estará comprendida entre 17 y 27º C. La temperatura de los locales donde se realicen trabajos ligeros estará comprendida entre 14 y 25º C.”* Cal continuar insistint al Departament perquè es puguin fer

les classes amb les temperatures adequades que diu el RD.

Valoració d'USTEC·STEs

Tot i que s'han fet avenços en la realització de les avaluacions de riscos, encara està molt enrederida si tenim en compte la quantitat de centres que hi ha i el nombre tan gran de treballadors i treballadores del Departament d'Educació (aproximadament uns 75000). La raó principal d'aquesta situació és el dimensionament molt inferior al necessari del Servei de Prevenció del Departament. Actualment només hi ha un màxim de dos tècnics per secció de prevenció (hi ha una secció per Servei Territorial). Falten molts més tècnics i tècniques per poder portar a terme tota la tasca preventiva necessària, entre les quals una de tan bàsica com són les avaluacions de riscos. Si no es fan i es revisen cada cop que hi ha un canvi en les estructures o instal·lacions, en les activitats o en l'organització del treball, és impossible establir unes mesures preventives adequades per evitar aquests riscos i els danys que per als treballadors i treballadores se'n puguin derivar.

- Exigim al Departament d'Educació que s'impliqui seriosament en la prevenció de la salut dels seus treballadors i treballadores i dediqui un pressupost suficient per dotar dels recursos suficients el Servei de Prevenció i destinar-hi els tècnics i tècniques que es necessiten.
- Igualment, volem que les mesures de prevenció que es proposen a partir de les avaluacions realitzades, s'apliquin i no quedin només escrites sobre el paper.
- Demanem que tots els informes de les avaluacions siguin donats a conèixer als i les treballadores dels centres on s'ha realitzat l'avaluació.
- Demanem que es faci arribar tots els informes de les avaluacions realitzades als delegats i delegades de prevenció, tal com diu l'LPRL.

Butlleta d'afiliació a **USTEC·STES**

DADES PERSONALS

Nom i cognoms _____

NIF

Data de naixement

Adreça _____ Codi postal

Localitat _____ Comarca _____

Telèfons

Adreça electrònica _____

DADES PROFESSIONALS

Centre de treball _____ Localitat _____

Situació: definitiva provisional o expecta.dest. interinatge o subst. pràctiques atur

Col·lectiu: inf/prim. eso pftp secund. adults priv. labor univ

AUTORITZACIÓ BANCÀRIA

Títular de la llibreta o CC (nom i cog.) _____

Sr./Sra. director/a: faci efectius, fins a nou avís, amb càrrec al meu compte, els rebuts que li siguin presentats pel sindicat **USTEC·STES** a nom meu.

C.C.C.

Localitat, data i signatura _____

USTEC·STES

USTEC·STES Barcelona (08007): Ronda Universitat, 29, 5è Telèfon 93 302 76 06 - Fax 93 302 55 99

Girona (17001): Eiximenis, 14, 2n 2a Telèfon 972 20 20 34 - Fax 972 41 17 03

Lleida (25002): Pg. Ronda, 2, 1r 4a Telèfon 973 26 30 32 Fax 973 27 25 07

Tarragona (43003): August, 21 entl. 1a Telèfon 977 23 52 63 Fax 977 23 90 04

Tortosa (43500): Rosselló, 6, entl. Telèfon i Fax 977 51 10 46

Alt Urgell i Cerdanya: 687 77 85 77

Pallars Jussà i Pallars Sobirà: 676 66 67 54

Maresme Telèfon: 609 76 94 45 Internet: <http://www.sindicat.net>

Correu electrònic: ustecstes@pangea.org girona@sindicat.net lleida@sindicat.net

tarragona@sindicat.net